

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Одеський національний технологічний університет

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ПРАВА ТА УНІВЕРСИТЕТСЬКА ОСВІТА

Назва дисципліни

Вибіркова навчальна дисципліна

Мова навчання - *українська*

Освітньо-професійна (наукова) програма Облік і аудит

Код та найменування спеціальності 071 Облік і оподаткування

Шифр та найменування галузі знань 07 Управління та адміністрування

Ступінь вищої освіти бакалавр

Розглянуто, схвалено та затверджено
Методичною радою університету

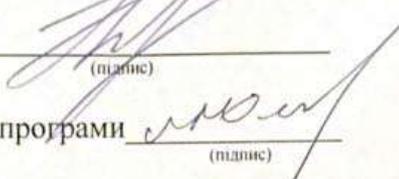
РОЗРОБЛЕНО ТА ЗАБЕЗПЕЧУЄТЬСЯ: кафедрою обліку та аудиту Одеського національного технологічного університету

РОЗРОБНИК (розробники): Немченко В.В., д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку та аудиту

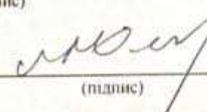
Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри обліку та аудиту
Протокол від «12» травня 2022 р. №17

Завідувач кафедри Валерій НЕМЧЕНКО

Розглянуто та схвалено методичною радою зі спеціальності 071«Облік і оподаткування»

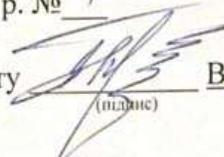
Голова ради _____
(підпис)

Валерій НЕМЧЕНКО
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Гарант освітньої програми _____
(підпис)

Юрій МЕЛЬНИК
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Розглянуто та схвалено Методичною радою університету
Протокол від «30» 08 20 22 р. № 1

Секретар Методичної ради університету _____
(підпис)

Валерій МУРАХОВСЬКИЙ
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

ЗМІСТ

1	Пояснювальна записка.....	№ 4
1.1	Мета та завдання навчальної дисципліни	№ 4
1.2	Компетентності, які може отримати здобувач вищої освіти.....	№ 4
1.3	Міждисциплінарні зв'язки.....	№ 7
1.4	Обсяг навчальної дисципліни в кредитах ЄКТС.....	№ 7
2	Зміст дисципліни:.....	№ 8
2.1	Програма змістових модулів.....	№ 8
2.2	Перелік практичних робіт.....	№ 10
2.3	Перелік завдань до самостійної роботи.....	№ 10
3	Критерії оцінювання результатів навчання.....	№ 11
4	Інформаційне забезпечення.....	№ 12

1. Пояснювальна записка

1.1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Нинішнє становище країни вимагає фундаментального наукового підходу до розв'язання багатьох економічних проблем. **Мета дисципліни** полягає у тому, щоб мотивувати здійснення наукових досліджень дозволить знайти шляхи виходу з кризи, визначити перспективні напрямки розвитку економіки і входження її в цивілізоване ринкове середовище, оцінити можливості використання закордонного досвіду економічного розвитку для рішення проблем народного господарства України. Відмінності в класифікації наук визначають специфічну спрямованість наукових досліджень.

Особливість економічних досліджень полягає в тому, що вони є комплексними, тобто досліджують соціальні процеси в різних сферах і за допомогою різних інструментів. Особливості економічних наукових досліджень пов'язані також з особливостями самих економічних процесів, які є об'єктом наукових досліджень в економіці. В економічній науці можливе співіснування суперечливих і навіть взаємовиключних один одного теорій. Економічні дослідження і результати, що вважалися довгий час незаперечними, можуть з часом коригуватися, доповнюватися і навіть спростовуватися. Економіка, пов'язана з описом життєдіяльності суспільства, постійно відчуває зміну поглядів і теоретичних підходів до аналізу суспільних процесів. Тому один і той же економічне явище, об'єкт або процес може описуватися відразу декількома теоріями, причому всі вони будуть новими і оригінальними.

Незважаючи на свої специфічні особливості, економічні дослідження мають свою предметну область, що відрізняється від інших областей наукового знання. Найбільш чітко ця область визначена в паспортах відповідних наукових спеціальностей. Зміст конкретної економічної спеціальності має чітке розмежування з іншими спеціальностями, що дозволяє диференціювати і самі дослідження. Ключове значення для віднесення конкретного дослідження до тієї чи іншої спеціальності є область наукового дослідження. Ключовою помилкою в розумінні ролі економічної науки у вирішенні проблем є надання самій науці природничо форми, тобто віри в те, що наявність складних теоретичних конструкцій (особливо у вигляді математичних моделей) дозволяє ефективно реалізовувати їх на практиці. Важливим результатом (підсумком) наукових досліджень в економіці є участь у проектах та впровадження наукових розробок у реальний сектор економіки.

Умовою високої конкурентоздатності і сталого розвитку економіки держави є не стільки природні ресурси або високотехнологічне виробництво, скільки людський капітал.

Головну роль у його формуванні грає вища освіта. Більшу частку ВВП виробляють фахівці з вищою освітою. Вища освіта дає людині три основні можливості бути розвиненою особистістю, успішною у житті, бути конкурентоздатною на ринку праці і здатною зробити свідомо громадянській вибір.

Українські вищі навчальні заклади підвищують свої рейтинги, але поки ще

залишаються непопулярними у світі.

Завдання вивчення дисципліни полягає у розвитку орієнтації на інноваційну діяльність, формуванні методологічних основ при проведенні досліджень, привити їм навички самостійного проведення наукового пошуку, оцінювання і узагальнення одержаних результатів дослідження, набуття ними вміння розробляти і обґрунтовувати рекомендації, що мають значущість для досліджуваних суб'єктів господарювання в поточному або в перспективному періодах, використання сучасних методів викладання.

Утвердження України як демократичної держави є одночасно духовним, політичним, соціальним і культурним утвердженням громадян, здатних керуватись не суб'єктивними інтересами, а інтересами держави. Вища освіта в цілому і університетська, зокрема набувають у даному контексті принципово нового звучання.

Університетська освіта – найголовніша складова вищої освіти. Загальновідомо, що університет це класичний, найстаріший та найпоширеніший тип закладів вищої освіти. Тому, логічним є саме на прикладі університетської освіти аналізувати зміст, сучасні особливості та тенденції розвитку вищої освіти в цілому.

Освітня політика України на сучасному етапі базується на засадах демократизації та гуманізму, орієнтована на досягнення світового рівня, відродження самобутнього національного характеру, докорінне покращення змісту, форм та методів навчання, збільшення інтелектуального потенціалу країни. Приєднання до Болонської угоди стало поштовхом до низки реформ в освітній сфері. Перші підсумки трансформаційних процесів в Україні показують, що наша держава зберегла досить високий науково-технічний, загальноосвітній, професійний та інтелектуальний потенціал. їх формування та розвиток забезпечують вищі навчальні заклади та, насамперед, університетську освіту, в якій органічно поєднуються освітня та науково-дослідна діяльність.

У результаті вивчення курсу «Основи права та університетська освіта» студенти повинні

знати:

Поняття виникнення та становлення світової університетської освіти.

Розуміти рівні вищої освіти.

Розуміти наукові ступені.

Знати відповіді на поширені питання стосовно вищої освіти.

Знати загальну характеристику освітнього права.

Мати розуміння про організацію освітнього процесу в закладах вищої освіти.

Знати про політику академічної доброчесності, поняття, принципи роботи тощо.

Знати характеристику зарубіжної системи вищої освіти.

Розумітися на адаптації європейської системи вищої освіти у вищій освіті України.

вміти:

Надати відповідь про виникнення та становлення світової університетської освіти.

Розрізняти рівні вищої освіти.

Розрізняти наукові ступені.

Відповісти на поширені питання стосовно вищої освіти в Україні.

Знати загальну характеристику освітнього права.

Розрізняти, яка організація освітнього процесу в закладах вищої освіти.

Застосовувати політику академічної доброчесності у навчанні.

Вміти розрізняти і розуміти характеристику зарубіжної системи вищої освіти.

Розумітися на адаптації європейської системи вищої освіти у вищій освіті України.

1.2. Компетентності, які може отримати здобувач вищої освіти

У результаті вивчення навчальної дисципліни *«Основи права та університетська освіта»* здобувач вищої освіти отримує наступні програмні компетентності та програмні результати навчання, які визначені в [Стандарті вищої освіти зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»](#) та [освітньо-професійній програмі "Облік і аудит"](#) підготовки бакалаврів.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, бути готовим до засвоєння та застосування набутих знань.

ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Здатність працювати в команді.

ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК7. Здатність бути критичним та самокритичним.

ЗК8. Здатність спілкуватися державною та іноземними мовами як усно, так і письмово.

ЗК9. Навички використання сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК10. Навички здійснення безпечної діяльності, прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК11. Здатність презентувати результати проведених досліджень.

ЗК15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

ФК1. Здатність досліджувати тенденції інноваційного розвитку економіки (підприємства) за допомогою обліково - аналітичного інструментарію, робити відповідні узагальнення з метою прийняття управлінських

ФК3. Здатність підтримувати належний рівень професійних якостей та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

ФК4. Здатність вести дискусію, використовувати відповідну термінологію та способи вираження думки в усній та письмовій формах рідною мовою.

ФК5. Застосовувати знання права та податкового законодавства в практичній діяльності суб'єктів господарювання.

ФК10. Здатність застосовувати етичні принципи під час виконання професійних обов'язків.

ФК11. Демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

Програмні результати навчання:

ПРН 3. Визначати сутність об'єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності.

ПРН 4. Формувати й аналізувати фінансову, управлінську, податкову і статистичну звітність підприємств, установ, організацій та інтерпретувати отриману інформацію для прийняття управлінських рішень.

ПРН 14. Вміти працювати як автономно, так і в команді, проявляти самостійність і відповідальність у роботі, використовувати в роботі етичних принципів.

ПРН 15. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження соціально-економічних явищ і господарських процесів на підприємстві.

ПРН 16. Володіти та застосовувати знання державної та іноземної мови для формування ділових паперів і спілкування у професійній діяльності.

ПРН 20. Виконувати професійні функції з урахуванням вимог соціальної відповідальності, трудової дисципліни, вміти планувати та управляти часом.

ПРН 21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

ПРН 22. Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПРН 23. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

1.3. Міждисциплінарні зв'язки

Політична економія, Історія економіки та економічної думки, Мікроекономіка, Макроекономіка, Економіка підприємства, Фінанси, Бухгалтерський облік, Менеджмент, Економіка праці та соціально-трудові відносини, Аудит, Аналіз господарської діяльності, Гроші та кредит, Вступ до фаху тощо.

1.4. Обсяг навчальної дисципліни в кредитах ЄКТС

Навчальна дисципліна викладається на першому курсі у першому семестрі денної форми навчання та на першому курсі у першому семестрі заочної форми навчання.

Кількість кредитів ECTS - 3, годин - 90

Аудиторні заняття, годин:	всього	лекції	практичні
денна	50	40	10
заочна	22	18	4
Самостійна робота, годин	Денна -40		Заочна - 68

2. Зміст навчальної дисципліни

2.1. Програма змістовних модулів

№ теми	Зміст теми	Кількість годин	
		денна	заочна
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1			
1.	ВИНИКНЕННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ СВІТОВОЇ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ Епоха до університетської освіти Церковне виховання Лицарське виховання Міське виховання Перші університети Європи.	5	2
2.	РІВНІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА НАУКОВІ СТУПЕНІ Підготовка фахівців з вищою освітою за відповідними освітніми і науковими програмами на різних рівнях вищої освіти. Види документів про вищу освіту (наукові ступені). Які освітні і наукові програми на рівнях вищої освіти? Диплом доктора філософії/доктора мистецтва – розкрийте поняття, відмінності. Диплом доктора наук – розкрийте суть.	5	3
3.	ВИЩА ОСВІТА В УКРАЇНІ: ПОШИРЕНІ ПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ. Як отримати дублікат документа про вищу освіту? Як перевірити документи про вищу освіту державного зразка? Як можна обміняти документ, що отриманий у ЗВО на тимчасово окупованій території України АР Крим та м. Севастополь (2015-2019 рр.) та який не визнається законодавством України, на документ про вищу освіту та додаток до нього, встановлені законодавством України? Який порядок продовження навчання осіб, які здобували освіту в ЗВО, що розташовані на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях? Як можна обміняти документ, що отриманий у ЗВО на тимчасово окупованій території України АР Крим та м. Севастополь у 2014 році та який не визнається законодавством України, на документ про вищу освіту та додаток до нього, встановлені законодавством України? Який порядок отримання дубліката документа про вищу освіту та додатка до нього, що видані на тимчасово окупованій території України АР Крим та м. Севастополь з 2000 року до 2014 року? Який порядок отримання дубліката документа про вищу освіту та додатка до нього, що видані на тимчасово окупованій території України АР Крим та м. Севастополь до 2000 року? Який порядок отримання дубліката документа про вищу освіту та додатка до нього, що видані на тимчасово окупованій території Донецької та Луганської областей після 2000 року? Який порядок отримання дубліката документа про вищу освіту та додатка до нього, що видані на тимчасово окупованій території Донецької та Луганської областей до 2000 року? Який порядок вступу до вишів України осіб з тимчасово окупованої	5	3

	<p>території України АР Крим та м. Севастополь?</p> <p>Який порядок вступу до вишів України осіб з тимчасово окупованої території Донецької та Луганської областей?</p> <p>Як здійснюється практична підготовка студентів у закладах вищої освіти?</p> <p>Чи потрібно повертати кошти студентам, які відраховані з закладу вищої освіти, до завершення навчання?</p> <p>Який порядок проходження атестації для осіб, які претендують на вступ на державну службу, щодо вільного володіння державною мовою?</p> <p>У які строки студент, який навчається у коледжі чи технікумі, отримує документи про здобуття повної загальної середньої освіти?</p> <p>Які складові педагогічного навантаження викладача закладу вищої освіти?</p> <p>За яких умов студенти коледжів та технікумів можуть бути звільнені від зовнішнього незалежного оцінювання та пройти атестацію в закладі освіти?</p> <p>Чи відраховуються студенти коледжів та технікумів, які не склали державну підсумкову атестацію у формі зовнішнього незалежного оцінювання?</p> <p>За яких умов студенти коледжів та технікумів можуть пройти атестацію в закладі освіти?</p> <p>Чи обов'язково відпрацьовувати випускнику закладу вищої медичної освіти, якщо він навчався за державним замовленням?</p>		
4.	<p>ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСВІТНЬОГО ПРАВА.</p> <p>Який історичний розвиток права на освіту в Україні?</p> <p>Надайте загальну характеристику джерел освітнього права.</p> <p>Що означають гарантії права на освіту та принципи освітнього права?</p> <p>Як здійснюється управління закладами освіти?</p>	5	2
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2			
5.	<p>ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ</p> <p>Що собою представляє освітній процес?</p> <p>Надайте визначення нормативно-правовій базі організації освітнього процесу.</p> <p>Які форми організації освітнього процесу та види навчальних занять?</p> <p>Навчальний час студента – що собою представляє.</p> <p>Робочий час викладача – сутність і характеристика.</p> <p>Які існують форми навчання?</p> <p>Дайте визначення дистанційній освіті.</p> <p>Які особливості організації освітнього процесу за заочною формою навчання?</p>	5	2
6.	<p>ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ</p> <p>Дайте визначення поняттю «академічна доброчесність».</p> <p>Дотримання академічної доброчесності.</p> <p>Що собою представляє академічний плагіат.</p> <p>Дайте визначення самоплагіату.</p> <p>Наведіть приклади фабрикації.</p> <p>Фальсифікація – що собою представляє.</p> <p>Списування, обман, хабарництво – охарактеризуйте поняття і шляхи подолання проблеми.</p> <p>Причини необ'єктивного оцінювання.</p>	5	2

	Що є нормативно-правовим забезпеченням впровадження принципів академічної доброчесності у ЗВО України? Академічна відповідальність – чим відрізняється від доброчесності.		
7.	ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАРУБІЖНОЇ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ Які глобальні тенденції формування систем вищої освіти європейських країн? Охарактеризуйте структуру світової вищої освіти. Наведіть порівняльний аналіз систем вищої освіти у країнах Європи. Яка оплата за навчання та фінансова підтримка студентів для навчання за кордоном в країнах Європи.	5	2
8.	АДАПТАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ВИЩІЙ ОСВІТІ УКРАЇНИ Що собою представляє євроінтеграція України? Болонський процес, чи виступає він як засіб інтеграції і демократизації вищої освіти? Причини запровадження Болонської концепції. Інновації у вищій освіті.	5	2
	Всього	40	18

2.2. Перелік практичних робіт

№	Зміст теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Тема 1. Виникнення та становлення світової університетської освіти	4	0,8
2.	Тема 2. Рівні вищої освіти та наукові ступені	2	0,4
3.	Тема 3. Вища освіта в Україні: поширені питання і відповіді.	2	0,3
4.	Тема 4. Загальна характеристика освітнього права.	2	0,4
5.	Тема 5. Організація освітнього процесу в закладах вищої освіти.	2	0,5
6.	Тема 6. Політика академічної доброчесності.	2	0,4
7.	Тема 7. Загальна характеристика зарубіжної системи вищої освіти.	2	0,5
8.	Тема 8. Адаптація європейської системи вищої освіти у вищій освіті України.	2	0,7
	Всього	18	4

2.3. Перелік завдань до самостійної роботи

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	10	20
2.	Підготовка до практичних занять	10	16
3.	Опрацювання окремих розділів програми, які не виносяться на лекції	4	10
4.	Виконання самостійних завдань (тести, есе, презентації)	16	32
	Тема 1. Виникнення та становлення світової університетської освіти	2	4
	Тема 2. Рівні вищої освіти та наукові ступені	2	4
	Тема 3. Вища освіта в Україні: поширені питання і відповіді.	2	4
	Тема 4. Загальна характеристика освітнього права.	2	4
	Тема 5. Організація освітнього процесу в закладах вищої освіти.	2	4
	Тема 6. Політика академічної доброчесності.	2	4
	Тема 7. Загальна характеристика зарубіжної системи вищої освіти.	2	4
	Тема 8. Адаптація європейської системи вищої освіти у вищій освіті України.	2	4
	Всього	40	68

3. Критерії оцінювання результатів навчання

Види контролю: поточний, підсумковий, диференційний залік.

Нарахування балів за виконання змістовного модуля

Вид роботи, що підлягає контролю	Оцінні бали		Форма навчання					
			Денна			Заочна		
	Min	Max	Кількість робіт	Сумарні бали		Кількість робіт	Сумарні Бали	
				Min	Max		Min	Max
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1.								
Робота на лекціях	1	2	5	5	10	3	3	6
Робота на практичних/семінарських заняттях	3	4	5	15	20	3	9	12
Опрацювання тем, не винесених на лекції	2/4	5/10	1	2	5	2	8	20
Виконання індивідуальних завдань	1/5	2/6	5	5	10	3	15	18
Проміжна сума	-	-	-	27	45	-	35	46
Модульний контроль	23/20	40/42	1	23	40	1	20	42
Контроль результатів дистанційного модулю	10	15	1	10	15	1	5	10
Рейтинг за творчі здобутки студентів	0	10/2	-	0	10	-	-	2
Оцінка за змістовий модуль 1	-	-	-	60	100	-	60	100
Змістовий модуль 2.								
Робота на лекціях	1	2	5	5	10	3	3	6
Робота на практичних /семінарських заняттях	3	4	5	15	20	3	9	12
Опрацювання тем, не винесених на лекції	2/4	5/10	1	2	5	2	8	20
Виконання індивідуальних завдань	1/5	2/6	5	5	10	3	15	18
Проміжна сума	-	-	-	27	45	-	35	46
Модульний контроль	33/25	49/54	-	33	49	-	25	54
Контроль результатів дистанційного модулю	10	15	-	-	-	-	-	-
Рейтинг за творчі здобутки студентів	0	6	-	0	6	-	-	-
Оцінка за змістовий модуль 2	-	-	-	60	100	-	60	100
Разом з дисципліни			60...100			60...100		

4. Інформаційні ресурси

Базові (основні):

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету [Текст] / за заг. ред. Т.В. Фінікова, А.Є. Артюхова; Міжнар. фонд досліджень освіт. політики. — Київ : Таксон, 2016. — 234 с. <https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHNT-cnv.BibRecord.156414>
2. Інновації в діяльності вищого навчального закладу (на прикладі Українсько-американського гуманітарного інституту "Вісконсінський міжнародний університет (США) в Україні") [Текст] / Романовський, О.О., Романовська та ін. // Проблеми освіти [Текст] : наук. збірник / а голов. ред. Є.М. Суліма; Ін-т інновац. технолог. і змісту освіти. — К. : Ін-т інновац. технологій, 2010. — Вип. № 64. — С. 35-42. <https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHNT-cnv.BibRecord.60980>
3. Науково-освітній потенціал України [Текст]. Кн. 3 : Наукові установи, підприємства та організації. Навчальні заклади. Відомі імена в освіті і науці / авт.-упоряд. Л.М. Гаврилюк. — Київ : Укр. рейтинг, 2013. — 240 с. <https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHNT-cnv.BibRecord.89415>
4. Менеджмент-освіта в Україні: університети, академії, інститути, кафедри. Професорсько-викладацький склад. Наукові дослідження. Педагогічні інновації [Текст] / за заг. ред. А. А. Мазаракі ; Наук.-метод. рада МОН України, Наук.-метод. комісія з "Менеджменту і адміністрування"; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. — 2-ге вид., допов. — Київ : КНТЕУ, 2010. — 758 с. <https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHNT-cnv.BibRecord.72384>
5. Університетська освіта [Текст] : навч. посіб. / під заг. ред. Р. Ю. Павлюк ; Харків. держ. ун-т харчування та торгівлі, Каф. технологій перероб. плодів, овочів і молока. — Харків : ХДУХТ, 2012. — 131 с. <https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONAHNT-cnv.BibRecord.92619>

Додаткові:

1. Biggs, John (2003): Aligning teaching for constructing learning.
2. Biggs, John B. (2003): Teaching for quality learning at university. What the student does. 2nd ed. Buckingham, Philadelphia, PA: Society for Research into Higher Education; Open University Press.
3. Dehnborstel, Peter; Gillen, Julia (2005): Kompetenzentwicklung, reflexive Handlungsfähigkeit und reflexives Handeln in der Arbeit. In: Peter Dehnborstel und Gillen, Julia et al. (Hg.): Kompetenzentwicklung in vernetzten Lernstrukturen. Konzepte arbeitnehmerorientierter Weiterbildung ; KomNetz. Bielefeld: Bertelsmann (KomNetz), S. 27–42.
4. Gnahn, Dieter (2010): Kompetenzen - Erwerb, Erfassung, Instrumente. Bielefeld: Bertelsmann (Studententexte für Erwachsenenbildung).
5. Jung, Eberhard (2010): Kompetenzerwerb. Grundlagen, Didaktik, Überprüfbarkeit. München: Oldenbourg.
6. Klieme, Eckhard et al. (Hg.) (2007): Zur Entwicklung nationaler Bildungsstandards. Expertise. Bildungsforschung Band 1. BMBF.
7. Metzger, Christoph; Nüesch, Charlotte (2004): Fair prüfen. Ein Qualitätsleitfaden für Prüfende an Hochschulen. St. Gallen: IWP (Hochschuldidaktische Schriften, Bd. 6).

8. Mulder, Martin (2007): Kompetenz – Bedeutung und Verwendung des Begriffs in der beruflichen Erstausbildung und Weiterbildung. Einführung zur Sonderausgabe über Kompetenz. In: Europäische Zeitschrift für Berufsbildung, 2007 (1). Online verfügbar unter http://www.cedefop.europa.eu/etv/Upload/Information_resources/Bookshop/468/40_de_mulder.pdf, zuletzt geprüft am 28.08.2013.
9. Roth, Heinrich (1971): Pädagogische Anthropologie, 2. Entwicklung und Erziehung : Grundlagen einer Entwicklungspädagogik. Hannover: Schroedel.
10. Walzik, Sebastian (2012): Kompetenzorientiert prüfen: Leistungsbewertung an der Hochschule in Theorie und Praxis. 1. Aufl. Stuttgart: UTB.
11. Weinert, Franz E. (2002): Leistungsmessungen in Schulen. 2. Aufl. Weinheim [u.a.]: Beltz-Verl. (Beltz Pädagogik).
12. Bustamante Duarte, Ana Maria; Brendel, Nina; Degbelo, Auriol; Kray, Christian (2018). Participatory Design and Participatory Research: An HCI Case Study with Young Forced Migrants. *ACM Trans. Comput.-Hum.Interact.* 25, 1, Article 3 (February 2018), 39 pages. <https://doi.org/10.1145/3145472> (accessed on: november 27, 2020)
13. Chick, N.(2020): Higher Education’s Emergency Response to the Pandemic: An Interview with a Professor of Emergency Management. <https://issotl.com/2020/04/13/higher-educations-emergency-response-to-the-pandemic-an-interview-with-a-professor-of-emergency-management/> (accessed on: november 27, 2020)
14. Cook-Sather, Alison; Bovill, Catherine, Felten; Peter (2014): Engaging Students as Partners in Learning and Teaching. A Guide for Faculty“. Jossey-Bass.
15. Bergold, J. (2013): Partizipative Forschung und Forschungsstrategien. In: eNewsletter Wegweiser Bürgergesellschaft 08/2013 vom 10.05.2013. https://www.buergergesellschaft.de/fileadmin/pdf/gastbeitrag_bergold_130510.pdf (accessed on: november 27, 2020).
16. Bovill, C., Felten, P. und Cook-Sather, A. (2014): Engaging students as partners in learning and teaching: Practical guidance for academic staff and academic developers. Conference Paper.
17. do Mar Castro Varela, M. (2002) Interkulturelle Kompetenz — ein Diskurs in der Krise. In: Auernheimer G. (Hrsg.) Interkulturelle Kompetenz und pädagogische Professionalität. Reihe: Interkulturelle Studien, Vol 13. VS Verlag für Sozialwissenschaften. S. 35 – 48.
18. Ganz, K. und Hausotter, J. (2020): Intersektionale Sozialforschung. Bielefeld: transcript Verlag.
19. Haraway, Donna J. (1995): Situiertes Wissen. Die Wissenschaftsfrage im Feminismus und das Privileg einer partialen Perspektive. (Helga Kelle Übers.) In: Carmen Hammer und Immanuel Stieß (Hrsg.): Die Neuerfindung der Natur. Primaten, Cyborgs und Frauen. Frankfurt/New York: Campus Verlag. S. 73 – 97.
20. Mayrberger, Kerstin (2012): Partizipatives Lernen mit dem Social Web gestalten. Zum Widerspruch einer ‚verordneten Partizipation‘. In: Zeitschrift für Theorie und Praxis der Medienbildung. Themenheft Nr. 21: Partizipationschancen im Kulturraum Internet nutzen und gestalten – Das Beispiel Web 2.0. S. 17ff.
21. Miessen, M. (2012): Albtraum Partizipation. Aus dem Englischen (2010: The Nightmare of Participation. Crossbench Praxis as a Mode of Criticality. Berlin, New York: Sternberg Press) Berlin: Merve Verlag.
22. Nuissl, E. und Przybylska, E. (2014): „Lebenslanges Lernen. Geschichte eines bildungspolitischen Konzepts.“ <https://www.bpb.de/gesellschaft/bildung/zukunftsbildung/197495/lebenslanges-lernen?p=0> (accessed on: november 27, 2020)

23. Tippelt, Rudolf (2007): Vom projektorientierten zum problembasierten und situierten Lernen – Neues von der Hochschuldidaktik? In: Karin Reiber und Regine Richter (Hrsg.): Entwicklungslinien der Hochschuldidaktik. Ein Blick zurück nach vorn. Berlin: Logos Verlag GmbH. S. 137 – 155.
24. Steger, Manfred: <https://pixabay.com/de/vectors/pixelchen-pixel-netzwerk-3704044/> (accessed on: november 27, 2020)
25. Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти МОН України; Лист, Рекомендації від 23.10.2018 № 1/9-650. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18/conv#Text>
26. Модель успішної кооперації у спілці Викладання у вищій школі, Елли Ліндауер/ Ella Lindauer і Аніти Секири/ Anita Sekyra (2020) CC-BY Attribution 4.0 International
27. Feld, T. (2011). Netzwerke und Organisationsentwicklung in der Weiterbildung. Bielefeld: wbv Media.
28. Теоретико-правові основи освіти. Режим доступу: <https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=410>
29. Jütte, W. (2002). Soziales Netzwerk Weiterbildung: Analyse lokaler Institutionenlandschaften. Bielefeld: wbv Media.
30. Організація освітнього процесу. Режим доступу: <https://www.bsmu.edu.ua/osvita/organizatsiya-osvitnogo-protsesu/>
31. Принципи, шляхи і засоби адаптації європейської системи перезаліку кредитів у вищу освіту України. Режим доступу: https://vuzlit.com/721677/printsipi_shlyahi_zasobi_adaptatsiyi_yevropeyskoyi_sistemi_perezaliku_kreditiv_vischu_osvitu_ukrayini
32. Адаптація вищої освіти України до вимог Болонського процесу. Режим доступу: <https://mydocx.ru/12-4121.html>
33. Дорогань-Писаренко Людмила, Безкровний Олександр, Лега Ольга, Песцова-Світалка Оксана Університетська освіта: навч. посіб. Полтава: ПДАА, 2020. 142 с.
34. Вища освіта та освіта дорослих. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita>
35. Поширені запитання-відповіді про вищу освіту. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita>
36. Рівні вищої освіти та наукові ступені. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita>
37. Зарубіжна система вищої освіти: навч. посібн. / авт. упоряд. М. І. Гагарін. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2017. – 102 с.

Сайти мережі Internet:

1. <https://prometheus.org.ua/>
2. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index>
3. <https://korrespondent.net/>
4. <https://businessviews.com.ua/>
5. <https://sup.org.ua/uk>
6. <http://www.ukrstat.gov.ua>